

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η απάντηση βρίσκεται στην 3^η και την 4^η παράγραφο του κειμένου 1.

Στο σχολικό περιβάλλον ο ρατσισμός οδηγεί

- τα θύματα στην καχυποψία και την εσωστρέφεια και, κατά συνέπεια, στην απώλεια της αυτοεκτίμησης ·
- τους άλλους στον χλευασμό και τον εμπαιγμό των θυμάτων·
- τη σχολική κοινότητα στον εκφοβισμό, τη βία και την εγκληματικότητα.

Από την πλευρά τους, οι γονείς μπορούν να συμβάλλουν στην άμβλυνση του φαινομένου του ρατσισμού, αν

- αποφεύγουν οι ίδιοι τις κατηγοριοποιήσεις και τους χαρακτηρισμούς προς τους άλλους ·
- συμπεριφέρονται με σεβασμό και ευγένεια προς όλους.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο τρόπος ανάπτυξης της 1^{ης} παραγράφου είναι ο ορισμός. Ορίζεται, συγκεκριμένα, η έννοια του ρατσισμού, και μάλιστα με τρόπο πλήρη: πρώτα αναφέρεται τι αντιπροσωπεύει το φαινόμενο, από άποψη ψυχολογική, και στη συνέχεια εκτίθεται η φύση και η εκδήλωσή του. [Ειδικότερα, η *οριστέα έννοια* (ρατσισμός) εντάσσεται στην τάση των ανθρώπων να σχηματίζουν ομάδες, με κριτήριο συγκεκριμένα χαρακτηριστικά (*προσεχές γένος*), και εκδηλώνεται ως λόγια, πράξεις και συμπεριφορές μίας ανθρώπινης ομάδας εις βάρος των «διαφορετικών» (*ειδοποιός διαφορά*)].

Η επιλογή του ορισμού από την πλευρά της αρθρογράφου είναι εύστοχη, εφόσον πρόκειται για τον πρόλογο του κειμένου: στην αρχή χρειάζεται να αποσαφηνιστεί η

κεντρική έννοια, προκειμένου στη συνέχεια να περιγραφούν οι εκδηλώσεις του φαινομένου στο σχολικό περιβάλλον, να καταγραφούν οι ψυχολογικές και κοινωνικές επιπτώσεις του και να προταθούν τρόποι αντιμετώπισης από τους γονείς. Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η νοηματική αλληλουχία, η συνεκτικότητα του κειμένου.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Τα προτεινόμενα ομόρριζα (παράγωγα ή / και σύνθετα) για την καθεμία από τις προτεινόμενες λέξεις του κειμένου έχουν ως ακολούθως:

1. έθιμα → εθισμός, εθιστικός, εθίζω.
2. μαθησιακές → μαθαίνω, μάθηση, αμάθητος.
3. εκφράζεται → έκφραση, εκφραστικός, ανέκφραστος.
4. βιώνει → βίος, βιοτικός, αβίωτος.
5. να καλλιεργήσουν → καλλιέργεια, ακαλλιέργητος, καλλιεργήσιμος.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Το απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Backman περιλαμβάνει έναν διάλογο ανάμεσα στη μικρή Έλσα και τη γιαγιά της, μέσα από τον οποίο εξηγούνται γεγονότα και καταστάσεις.

Ο αναγνώστης πληροφορείται ότι τη μέρα εκείνη η γιαγιά έκανε δύο ατοπήματα – τα οποία περισσότερο ως «σκανταλιές» μπορούν να χαρακτηριστούν – για να προκαλέσει τον αναγκαίο περισπασμό, ώστε η εγγονή της να μη θυμάται το περιστατικό σχολικού εκφοβισμού, του οποίου υπήρξε θύμα το ίδιο πρωί στο σχολείο. Πιο συγκεκριμένα, ο αναγνώστης μαθαίνει, με πρωθύστερη σειρά, ότι η γιαγιά το έσκασε από το νοσοκομείο («Και το έσκασε ... γελώντας η γιαγιά»), στο οποίο προφανώς νοσηλευόταν, και μπήκε παράνομα σε έναν ζωολογικό κήπο («Κι έτσι σκέφτηκα ... κήπο») και μάλιστα στο κλουβί των πιθήκων («Α, μπορούμε να ... οι πίθηκοι»)! Ο στόχος ήταν να ξεχάσει η Έλσα την αναίτια επίθεση που δέχτηκε στο σχολείο από τρία μεγαλύτερα κορίτσια που τη χτύπησαν και έσκισαν το κασκόλ της («Σκίστηκε στο σχολείο ... στο κεφάλι της»). Πρόθεσή της είναι να απαλύνει τον ψυχικό πόνο της εγγονής της, μεταθέτοντας το σημείο εστίασης της σκέψης και της προσοχής και καλύπτοντας τις τραυματικές αναμνήσεις με αντίστοιχες αστείες και ανακουφιστικές.

Οπωσδήποτε η στάση της γιαγιάς φέρνει αποτέλεσμα, εφόσον το πικραμένο παιδί, που έκλαιγε στην αρχή της σκηνής («Η Έλσα προσπαθεί ... και πολύ καλά»), γελά τώρα

ανακουφισμένο («λέει γελώντας η Έλσα») και ευχαριστεί τη γιαγιά («Σ' ευχαριστώ ... της γιαγιάς»).

Ως προς το ερώτημα αν ο καθένας από εμάς θα αντιδρούσε με τον ίδιο τρόπο ή όχι, η απάντηση είναι ελεύθερη. Ωστόσο, θα πρέπει να αναρωτηθούμε: το ζητούμενο είναι να καλύπτουμε το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού, παρηγορώντας τα θύματα, ή να το αντιμετωπίσουμε;